

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д.н. Вяра Красиминова Славянска,
Висше училище по агробизнес и развитие на регионите – Пловдив,
на дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен

'доктор'

по професионално направление 3.7 „Администрация и управление“,
докторска програма „Социално управление“

Автор: Йордан Павле Горчев, докторант на самостоятелна подготовка в катедра „Администрация, управление и политически науки“ към факултет „Международна икономика и администрация“ при ВСУ „Черноризец Храбър“ – гр. Варна.

Тема: Трансформация на системата на икономически интереси на индивида в контекста на съвременното социално-икономическо развитие

Участвам в състава на научното жури съгласно заповед на Ректора на ВСУ „Черноризец Храбър“ №87 от 05.02.2018 г.

Актуалност и значимост на проблема

Актуалността и дисертабилността на избраната тема е несъмнена, при това е ясно осъзната от докторанта и убедително обоснована в увода на разработката. В светлината на активно протичащите глобализационни процеси, развитието на социално-икономическите отношения в съвременната икономика се съпровожда от съществени изменения в ролята на индивида, което се изразява в трансформация както на съдържанието, така и на структурата на взаимоотношенията на икономическите интереси. Инди-

видът разполага с необходимите знания, умения и компетенции, формиращи човешкия капитал, който се превръща в критичен фактор за функционирането на новите сфери на съвременната икономика, за осигуряването на информационен, иновационно-технологичен и дигитален прогрес. По тази причина неговата роля е системообразуваща и съответно потребността от реализация на неговите икономически интереси получава приоритет. Въпреки че икономическите интереси и проблемите на тяхната реализация попадат в изследователския фокус на редица учени, развитието на съвременното общество създава нови условия, което налага необходимостта от по-подробни проучвания.

Високата степен на осмисляне актуалността на проблема и неговото научно и практико-приложно значение е в основата на правилното формулиране на целта и конкретните задачи, разработени в дисертацията. Основната цел на изследването е „да се изяснят ролята и мястото на индивида в системата на социално-икономически отношения на съвременното общество, както и да се определят приоритетни направления за трансформация на неговите икономически интереси в условията на съвременната икономика“. Във връзка с нейното постигане се дефинират шест изследователски задачи.

Докторантът демонстрира много добра осведоменост и висока степен на познаване състоянието на проблема, което е видно от обширната библиографска справка, включваща 227 литературни източника на руски и английски език. Използваните информационни източници са релевантни на разглежданата проблематика, но по-важното е, че наред с коректното интерпретиране гледните точки на множество известни автори, ясно се открояват и личните му виждания.

Избраната методика на изследване позволява постигане на поставената цел и решаване на дефинираните задачи. Тя включва предимно качествени изследователски методи, като: интердисциплинарен и еволюционен подход, общо философски анализ, метод на сравнителния анализ и синтез, научната абстракция и теоретичното моделиране. Използваните методи са подходящи и приложими в разглежданата проблемна сфера.

Кратка аналитична характеристика на дисертационния труд

Дисертационният труд е разработен в общ обем от 196 страници, илюстрирани с 6 таблици и 2 фигури. В структурно отношение той включва увод, три глави и заключение, които следват логиката на поставената цел и последователността при решаването на дефинираните изследователски задачи.

Уводът представя концептуалната рамка на изследването, която включва всички необходими реквизити – ясно обоснована актуалност и значимост на темата, добре формулирани предмет и обект на изследване, коректно изведени цел и задачи, ясна и логична теза, подробно представена методология и възприети ограничения. Това полага добра основа за провеждане на успешно и качествено изследване.

В *първа глава* авторът извършва критичен анализ на теоретичната дискусия за ролята на индивида в социално-икономическите отношения на съвременното общество, релевантно акцентирайки върху неговата специфика като елемент на системата на икономическите отношения в обществото и като системообразуващ субект на съвременното социално-икономическо общество.

Втора глава е посветена на съвременните проблеми и предизвикателства при реализацията на икономическите интереси на индивида, които се

разгръщат в контекста на основните характеристики на структурата на системата на икономически интереси и етапите в развитието на тези интереси. Аргументира се нуждата от трансформация на системата на икономически интереси на индивида като детерминанта на съвременното социално-икономическо развитие.

В *трета глава* се разглеждат възможностите за трансформация на системата на икономически интереси на индивида. В светлината на идентифицираните съвременни противоречия в реализацията на системата на икономически интереси, от една страна, и изискванията за тяхната адекватна реализация, от друга, се очертават приоритетни направления за трансформация на системата на икономически интереси на индивида в контекста на съвременните реалности.

В *заключението* недвусмислено се аргументира изпълнението на поставените изследователски задачи, водещо до постигане на основната цел, и се представят доказателства за потвърждаване на формулираната изследователска теза. Синтезират се важни обобщения на постигнатите резултати и се очертават насоки за бъдеща работа и изследвания в областта на трансформацията на системата на икономически интереси на индивида в контекста на съвременното социално-икономическо развитие.

В обобщение, дисертационният труд представлява комплексно изследване, съответстващо на изискванията към такъв вид научна разработка, и са налице достатъчно основания за висока оценка предвид на:

- удачно подбрана проблематика с безспорна значимост в научно и практическо отношение;
- акцентирание върху необходимостта и възможностите за трансформиране на системата на икономически интереси на индивида съобразно спецификата на съвременното социално-икономическо развитие;

- много добра аргументация на концептуалната рамка (в увода на труда) - от актуалността и значимостта през обекта и предмета на изследване, неговите цел и задачи до възприетите ограничения в изследването;
- стройно, логично и балансирано структуриране на цялостното дисертационно изследване в съответствие с решаваните в него задачи;
- демонстрирани способности за откриване и анализиране на нерешени проблеми, за систематизиране и оформяне на значими научни тези, за обобщаване и синтезиране на изводи (в края на всяка глава);
- понятно представяне и интерпретиране на чужди идеи, същевременно и на собствени виждания и заключения;
- използване на разбираем и същевременно терминологично издържан стил на изложение, включително прецизно оформяне на труда в техническо отношение.

Приноси

В автореферата Йордан Горчев е систематизирал приносите, които счита, че има в теоретичен и практико-приложен аспект. Разработеният дисертационен труд определено допринася за развитието и обогатяването на съществуващото знание в областта на съвременното социално-икономическо развитие, чрез предлагане на идеи за извършване на трансформации в системата на икономически интереси на индивида. Приемам посочените приноси като значими и отговарящи на реалните резултати и постижения в изследователската работа на докторанта, като откроявам следните по-съществени от тях:

1. Обогатяване на съществуващото знание и разбиране за съдържанието на понятието „индивид“, в смисъла на субект на икономически интереси, включително концептуално обосноваване на

неговата системообразуваща роля в процеса на формиране на съвременната икономика.

2. Задълбочено изследване на факторите, определящи реализацията на икономическите интереси на индивида в съвременните реалности и аргументиране трансформиращото въздействие на индивидуалната свобода в процеса на производство върху системата на икономически интереси на индивида.

3. Идентифициране на иманентни противоречия (присъщи на всеки етап от общественото развитие) и трансцендентни противоречия (специфични за всеки конкретен етап на социално-икономическото развитие) в реализацията на икономическите интереси на индивида в съвременен контекст.

4. Формулиране на препоръки (комплекс от мерки в различни направления - икономически, социални, институционални) за понижаване влиянието на иманентните противоречия и редуциране причините за възникване на трансцендентни противоречия при трансформацията на сложната система на икономическите интереси на индивида, като съществено условие за оптимално функциониране на съвременната икономика.

Основните моменти в дисертационния труд са намерили публичност чрез 8 научни разработки, в т.ч. една монография и три статии в научни списания. Считаю, че тези публикации представят реално постиженията на докторанта и са достатъчно представителни, за да ги огласят пред академичната общност и заинтересованите кръгове от практиката.

Убедена съм, че проведеното дисертационно изследване е изцяло лично дело на докторанта, съответно формулираните приноси, получените и публикувани резултати са негова лична заслуга.

Възможности за използване на получените резултати

Считам, че авторските тези, формулирани и обосновани в дисертацията, могат да намерят по-конкретна практическа приложимост при изследване на процеси на индивидуализация на икономиката, при формирането и реализирането на държавната социално-икономическа политика в контекста на съвременното социално-икономическо развитие, както и в процеса на преподаване и обучение по икономическа теория.

Автореферат

Авторефератът е подготвен според изискванията и достоверно възпроизвежда съдържанието на труда в синтезиран вид. Разработен е в обем от 45 страници и включва пет части, отнасящи се до общата характеристика, структурата, съдържанието, приносите и публикациите по дисертационния труд.

Бележки и препоръки

Нямам съществени забележки към съдържанието на дисертационния труд.

Заклучение

Дисертационният труд има характер на завършено научно изследване, посветено на важен изследователски проблем и съдържащо научни и приложни резултати, които отговарят на изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника на ВСУ „Черноризец Храбър“. Това предоставя достатъчно основания за висока оценка, поради което с убежденост предлагам на уважаемото научно жури да присъди образователна-

та и научна степен 'доктор' на Йордан Павле Горчев в професионално направление 3.7 „Администрация и управление“, докторска програма „Социално управление“.

27.02.2018 г.

Рецензент:

/Проф.д.н. Вяра Славянска/